

Guia d'aprenentatge

Intervenció socioeducativa amb adolescents i joves

(3 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r

Grau en Educació Social

Grau en Treball Social

Assignatura optativa

Professor: Sergi Bota Piqué

1.- Presentació de la matèria o assignatura

Tant si estudies educació social com treball social una part de les persones amb les que treballaràs seran adolescents i joves; en alguns casos directament i, en d'altres, amb les persones adultes que els envolten: pares i mares, veïns, professorat, etc. Bona part dels recursos que tenen a veure amb necessitats i dificultats socials tenen una població majoritàriament adolescent. A més, en una societat complexa, en contínua transformació, la qüestió jove ha esdevingut un tema sovint polèmic, problematitzat, que necessita professionals amb capacitat d'aportar una lectura més serena i positiva.

Perquè això sigui possible cal que dominis un conjunt de coneixements que et permetran llegir i interpretar adequadament els móns dels adolescents i joves, així com les claus per establir com a professional una relació educativa d'influència positiva. És possible que, per exemple, quan treballis en algun recurs d'un barri, des de l'associació de pares i mares d'un institut es queixi a l'Administració que a la porta de l'escola hi ha "bandes" juvenils i t'arribi l'encàrrec de què cal fer quelcom. Per a poder respondre-ho hauràs de començar per llegir adequadament el que està passant, identificar el sentit adolescent o jove que les conductes poden tenir, descobrir que és el que realment angoixa els pares i mares, planificar com treballar, endegar formes adequades d'aproximació als grups, etc. Una part de tot això és el que hauràs de saber fer en acabar d'estudiar aquesta assignatura.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer les principals formes d'analitzar i interpretar la realitat adolescent i jove. Saber els components principals que descriuen la seva condició social i evolutiva
- Conèixer els criteris teòrics i pràctics que conformen la intervenció social i educativa amb població adolescent i jove.
- Conèixer els criteris bàsics per al disseny i planificació de recursos adreçats a la població juvenil.
- Conèixer el funcionament i les formes bàsiques de treball en diferents espais, àmbits i recursos en els quals hi són els adolescents i joves. Situar el paper de l'educador o el treballador social.

3.- Continguts

Aquesta assignatura consta de dos blocs d'estudi, reflexió i treball. En el primer d'ells hem d'aprendre a construir una mirada positiva i útil sobre les seves realitats. S'aborda tot el que hem de recordar i conèixer per aproximar-nos a la realitat adolescent i jove avui. El segon bloc, està dedicat a com construir una relació d'influència, a com aprendre a fer intervencions útils en les seves vides. Finalment, selecciona alguns contextos d'intervenció dels quals cal conèixer els criteris bàsics i les coordenades en què cal pensar per planificar i actuar.

Mòdul I. *Aprendre a analitzar, explicar i comprendre els móns dels adolescents i joves per poder treballar al seu costat*

- 1.- La intervenció socioeducativa en funció dels cicles vitals. Criteris i raons per a planificar i dissenyar projectes d'atenció.
- 2.- Adolescents i joves en un món globalitzat
 - 2.1.- Què entenem per un món globalitzat ?
 - 2.2.- Adolescents i joves en un món globalitzat.
 - 2.2.- Canvis i característiques dels adolescents i joves en els nostres dies.
- 3.- Adolescents i joves en risc social
 - 3.1.- L'acció protectora i preventiva.
 - 3.2.- La inadaptació social : exclusió, marginació i pobresa
- 4.- Àmbits de socialització.
 - 4.1.- Socialització i Àmbits

Mòdul II. *Aprendre a relacionar-se amb adolescents i joves per a ser útils a les seves vides. La acció educativa en diferents contextos i àmbits.*

- 1.- L'acció educativa : Tipus i Àrees
 - 1.1.- Tipus d'acció educativa.
 - 1.2.- Àrees d'acció educativa.
- 2.- Rols, actituds i habilitats del professional.
 - 2.1.- El Rol del professional.
 - 2.2.- Actituds i valors
 - 2.3.- Habilitats de comunicació en la relació d'ajuda
- 3.- L'acompanyament com estratègia de l'acció educativa
 - 3.1.- L'acompanyament
 - 3.2.- Fases de l'acompanyament
 - 3.3.- Aspectes transversals de l'acompanyament.
- 4.- Aproximacions a alguns contextos de treball :

4.1.- Els nois i noies adolescents i el territori escolar.

4.2.- El treball de “carrer” i el treball en realitats i contextos no formals.

5.- Tipologia de recursos per adolescents i joves en risc

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç de situar i conèixer les claus explicatives de les formes de ser i actuar dels adolescents i joves.
- Sabrà situar l'adolescència i la joventut entre els cicles vitals de la societat actual, dominant les claus per observar i estudiar les seves realitats.
- Tindrà coneixement i destreses per a dissenyar propostes d'intervenció socioeducativa amb adolescents i joves.
- Tindrà coneixement i destreses per començar a fer intervencions amb adolescents en diferents contextos.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Fer una primera introducció dels grans temes
- Guiar l'anàlisi de les diferents situacions o “casos” a resoldre individualment o en grup.
- Proposar els interrogants d'aprenentatge i els materials de lectura per trobar les respostes
- Acompanyar individualment o en grup en la resolució dels dubtes generats a nivell de continguts i/o de les activitats a realitzar.
- Proposar articles/casos per analitzar presencialment i/o virtualment.
- Orientar la realització de les activitats a l'espai aula, espais de tutoria i/o virtualment.

Aquesta assignatura pretén establir una dinàmica d'aprenentatge basada en:

- Lectura i resum dels documents de referència.
- Anàlisi i discussió sobre els textos.
- Activitats a realitzar individualment o en grup a l'espai aula.

- Discussió a classe sobre situacions educatives concretes.
- Elaboració d'un projecte per adolescents i/o joves.

5.2.- Activitats dels estudiants:

Aquesta assignatura pretén establir una dinàmica d'aprenentatge basada en:

- Lectura i resum dels documents de referència.
- Anàlisi i discussió sobre textos.
- Activitats a realitzar individualment o en grup a l'espai aula.
- Discussió a classe sobre situacions educatives concretes.
- Anàlisi d'un projecte per adolescents i joves.

Treball a l'aula/ hores d'activitat a classe amb el professor	25 h.	1 ECTS
Treball tutoritzat: hores de treball individual o grupal amb l'acompanyament del professor (via e-campus o presencialment)	25 h.	1 ECTS
Treball autònom: temps d'estudi i de treball individual o grupal dels estudiants	25 h.	1 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

S'hauran de fer:

- 1 cas pràctic relacionat amb el desenvolupament del programa. La data de lliurament serà el 11 de novembre.
- Anàlisi d'un projecte grupal en grups de 3-4 persones a lliurar el gener en la data prevista d'examen final de semestre.
- Realització de les activitats aula que es realitzin a les sessions presencials. Pràcticament en totes les sessions es realitzaran activitats que permetran valorar la participació i implicació de l'alumna/e en l'assignatura.

Els **alumnes d'itinerari adaptat** hauran de realitzar les mateixes activitats explicitades anteriorment, a excepció de les activitats a l'aula. En aquest cas, hauran de garantir la participació en els fòrums que es realitzaran per cadascun del temes que es vagin treballant. Per poder ser avaluats en relació als fòrums, caldrà garantir per cada fòrum, un mínim de dues aportacions.

6.2.- Criteris d'avaluació

Els criteris d'avaluació de l'assignatura es basen en la capacitat d'interrelacionar els diferents conceptes i lectures treballades. En aquest sentit, d'acord amb els objectius de l'assignatura, no es valora la memorització dels continguts, sinó la comprensió i la capacitat d'aplicació d'aquests. Serà imprescindible per poder aprovar l'assignatura que la mitjana ponderada de totes les activitats sigui igual o superior a 5.

Alumnes Presencials		Alumnes Itinerari Adaptat	
1 Cas pràctic	30%	1 Cas pràctic	30%
1 Anàlisi Projecte	45%	1 Anàlisi Projecte	45%
Activitats Aula	25%	Participació fòrums	25%

En cas de no superar l'assignatura a la primera convocatòria de gener, es podrà recuperar en segona convocatòria al juliol tornant a realitzar les activitats suspeses o entregant les activitats que no s'hagin realitzat. Els alumnes que no hagin presentat cap activitat al llarg del primer semestre hauran de realitzar un examen, el juliol, de tots els continguts treballats per poder aprovar l'assignatura. La prova a realitzar serà una part tipus test de (30 preguntes -60% de la nota) i una pregunta a desenvolupar (40% de la nota).

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual), podràs posar en contacte amb el professor mitjançant tutories pactades prèviament o als espais d'atenció.

- Correu electrònic: sbota@peretarres.url.edu.
- Horari d'atenció: Dilluns de 11:00 – 11:30 h. (És imprescindible demanar cita prèvia per correu o presencialment).

9.- Bibliografia i recursos

Bibliografia Bàsica

Bermejo, A. (1998). *Apuntes de relación de ayuda*. Cuadernos del Centro de Humanización de la Salud. Madrid: Sal Terrae

Bermejo, C. I Martínez, A. (1998). *Relación de ayuda, acción social y marginación (material de trabajo)* Cuadernos del Centro de Humanización de la Salud. Madrid: Sal Terrae

Feixa, C. i Porzio, L. (2004). *Culturas Juveniles en España*. Madrid: Injuve.

Funes, J. (2010). *Educación en la adolescencia. 9 Ideas clave*. Barcelona. Graó

Royo, J. (2009) *Els rebels del benestar. Claus per a la comunicació amb els nous adolescents -3a edició-*. Barcelona : Alba

Bibliografia Complementària

Bandura, A. (1974). *Aprendizaje social*. Madrid: Alianza.

Barriuso, I. (2003). *Drogas ilícitas, vidas recreativa y gestión de riesgos: Gobierno Vasco*. Gasteiz.

Berga, A., Casas, N., Comas, M., Funes, J., Vilar, J. (2003, gener). *Cómo se ven, cómo los vemos*. *Cuadernos de Pedagogía*, 320, 56-59.

Berga, A. (2003). *La violència: problema o símptoma? Una mirada sociològica*. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 23, 11-22.

Berga, A. (2005). *Perspectiva de gènere: una nova mirada en la realitat social*. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 31, 14-24.

Cardús, S. (2000). *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana.

Castillo, G. (1999). *El adolescente y sus retos*. Madrid: Pirámide.

Clark, A., Clemens, H., Beam, R. (1993). *Como desarrollar la autoestima en los adolescentes*. Madrid: Debate.

Comas, D. (2003). *Jóvenes y estilos de vida. Valores y riesgos en los jóvenes urbanos*. Madrid: FAD.

Comas, M. i Funes, J. (2001). *Educadores i educadors de carrer: de l'opció ideològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Col·lecció Finestra oberta número 20.

Erikson, E. H. (5ª Edició 1979). *Sociedad y adolescencia*. Madrid: Siglo veintiuno editores.

Feixa, C. (1993). *La joventut com a metàfora*. Barcelona: Secretaria General de Joventut, Departament de la Presidència. Generalitat de Catalunya.

Feixa, C. (coord.) (1998). *Joventut i fi de segle. Del 1968 al segle XXI*. Fòrum joves del segle XXI. Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya.

Feixa, C. (2003). Generación @. *La adolescencia en la era digital. Cuadernos de Pedagogía*, número 320, gener.

Feixa, C., Gómez, C., Reguillo, R., Valdez, M. i Pérez-Islas, J.A (2004). *Temps híbrids. Joves entre segles*. CIIMU, Secretaria General de Joventut, Instituto Mejicano de Juventud.

Funes, J. (1996). *Drogas y adolescentes*. Madrid: Aguilar.

Funes, J. i Rifà, F. (coord.) (2000). *Adolescents I dificultats socials a l'escola*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Col·lecció Finestra Oberta número 13.

Funes, J. (2003). *¿Cómo trabajar con adolescentes sin empezar por considerarlos un problema? Papeles del Psicólogo*. Vol. 23, número 84, enero-abril.

Funes, J. (Director) (2005). *Arguments Adolescents. El món dels adolescents explicat per ells mateixos*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Secretaria General de Joventut.

Panchón, C. (dir.) (2001). *Situación de menores de 16 a 18 años en Centros de Protección*. Barcelona: Dulac.

Tarín, M. i Navarro, J.J. (2006). *Adolescentes en riesgo*. Madrid: CCS.

Pàgines Web

Centre de Documentació de Serveis Socials. Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://dixit.gencat.cat/ca/>

Codi deontològic del treballador social. Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.tscat.cat/info/codi-deontol%C3%B2gic>

Col·legi d'educadores i educadors socials de Catalunya. Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.ceesc.es>

Col·legi oficial de treball social de Catalunya . Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.tscat.cat>

Documents professionalitzadors : Definició d'Educador Social, Codi deontològic de l'educadora i educador social, Catàleg de funcions i competències de l'educadora i educador social, de l'educador social. Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.eduso.net/archivo/docdow.php?id=177>

Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA). Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.fedaia.org>

Observatori Català de la Joventut. Recuperada 5 de setembre 2018 des de www.gencat.net/joventut/observatori/

Youth Coordination Unit Unesco. Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.unesco.org/new/es/social-and-human-sciences/themes/youth/>

Sèries :

Merlí. Recuperada 5 de setembre 2018 des de <http://www.ccma.cat/tv3/merli/capitols/>

Pel·lícules :

- Macdonald, Andrew i Figg, Christopher (productors) i Boyle, Danny (director). (1996). **Trainspotting** . [Pel·lícula]. Regne Unit : Film4 Productions.
- Morrissey, John (productor) i Kaye, Tony (director). (1998). **American History** [Pel·lícula]. Estats Units : New Line Cinema.
- Querejeta, Elías (productor) i Armendáriz, Montxo (director). (1995). **Històries del Kronen** [Pel·lícula]. Espanya.
- Querejeta, Elías (productor) i de Aranoa, Fernando León (director). (1998). **Barrio** [Pel·lícula]. Espanya.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
<p>C1: Conèixer les principals formes d'analitzar i interpretar la realitat adolescent i jove. Saber els components principals que descriuen la seva condició social i evolutiva.</p>	<p>- En relació als estudiants :</p> <p>Lectura i resum dels documents de referència.</p> <p>Activitats a realitzar individualment o en grup a l'espai aula.</p> <p>Discussió a classe sobre situacions educatives concretes.</p> <p>- En relació al docent :</p> <p>Fer una primera introducció dels grans temes</p> <p>Orientar la realització de les activitats a l'espai aula, espais de tutoria i/o virtualment.</p>	<p>Serà capaç de situar i conèixer les claus explicatives de les formes de ser i actuar dels adolescents i joves.</p> <p>Sabrà situar l'adolescència i la joventut entre els cicles vitals de la societat actual, dominant les claus per observar i estudiar les seves realitats.</p>	<p>AA1 Activitats Aula</p> <p>AA2 Fòrums (adaptats)</p> <p>AA3 Cas Pràctic</p> <p>AA4 Anàlisi/Informe projecte per adolescents i joves.</p>
<p>C2: Conèixer els criteris teòrics i pràctics que conformen la intervenció social i educativa amb població adolescent i jove.</p>	<p>- En relació als estudiants :</p> <p>Lectura i resum dels documents de referència.</p> <p>Anàlisi i discussió sobre els textos.</p> <p>Activitats a realitzar individualment o en grup a l'espai aula.</p> <p>Discussió a classe sobre situacions educatives concretes.</p> <p>Elaboració d'un projecte per adolescents i/o joves.</p>	<p>Serà capaç de situar i conèixer les claus explicatives de les formes de ser i actuar dels adolescents i joves.</p> <p>Sabrà situar l'adolescència i la joventut entre els cicles vitals de la societat actual, dominant les claus per observar i estudiar les seves realitats.</p>	<p>AA1 Activitats Aula</p> <p>AA2 Fòrums (adaptats)</p> <p>AA3 Cas Pràctic</p> <p>AA4 Anàlisi/Informe projecte per adolescents i joves.</p>

	<p>- En relació al docent :</p> <p>Guiar l'anàlisi de les diferents situacions o "casos" a resoldre individualment o en grup.</p> <p>Acompanyar individualment o en grup en la resolució dels dubtes generats a nivell de continguts i/o de les activitats a realitzar.</p> <p>Proposar articles/casos per analitzar presencialment i/o virtualment.</p> <p>Orientar la realització de les activitats a l'espai aula, espais de tutoria i/o virtualment.</p>		
<p>C3: Conèixer el criteris bàsics per al disseny i planificació de recursos adreçats a la població juvenil.</p>	<p>- En relació als estudiants :</p> <p>Activitats a realitzar individualment o en grup a l'espai aula.</p> <p>Discussió a classe sobre situacions educatives concretes.</p> <p>Elaboració d'un projecte per adolescents i/o joves.</p> <p>- En relació al docent :</p> <p>Guiar l'anàlisi de les diferents situacions o "casos" a resoldre individualment o en grup.</p> <p>Proposar els interrogants d'aprenentatge i els materials de lectura per trobar les</p>	<p>Tindrà coneixement i destreses per a dissenyar propostes d'intervenció socioeducativa amb adolescents i joves.</p> <p>Tindrà coneixement i destreses per començar a fer intervencions amb adolescents en diferents contextos.</p>	<p>AA1 Activitats Aula</p> <p>AA2 Fòrums (adaptats)</p> <p>AA4 Anàlisi/Informe projecte per adolescents i joves.</p>

	<p>respostes</p> <p>Acompanyar individualment o en grup en la resolució dels dubtes generats a nivell de continguts i/o de les activitats a realitzar.</p> <p>Proposar articles/casos per analitzar presencialment i/o virtualment.</p> <p>Orientar la realització de les activitats a l'espai aula, espais de tutoria i/o virtualment.</p>		
<p>C4: Conèixer el funcionament i les formes bàsiques de treball en diferents espais, àmbits i recursos en els quals hi són els adolescents i joves. Situar el paper de l'educador o el treballador social.</p>	<p>- En relació als estudiants :</p> <p>Activitats a realitzar individualment o en grup a l'espai aula.</p> <p>Discussió a classe sobre situacions educatives concretes.</p> <p>Elaboració d'un projecte per adolescents i/o joves.</p> <p>- En relació al docent :</p> <p>Guiar l'anàlisi de les diferents situacions o "casos" a resoldre individualment o en grup.</p> <p>Proposar els interrogants d'aprenentatge i els materials de lectura per trobar les respostes.</p> <p>Acompanyar individualment o en grup en la resolució dels dubtes generats a nivell</p>	<p>Tindrà coneixement i destreses per a dissenyar propostes d'intervenció socioeducativa amb adolescents i joves.</p> <p>Tindrà coneixement i destreses per començar a fer intervencions amb adolescents en diferents contextos.</p>	<p>AA1 Activitats Aula AA2 Fòrums (adaptats) AA3 Cas Pràctic AA4 Anàlisi /Informe projecte per adolescents i joves.</p>

	<p>de continguts i/o de les activitats a realitzar.</p> <p>Proposar articles/casos per analitzar presencialment i/o virtualment.</p> <p>Orientar la realització de les activitats a l'espai aula, espais de tutoria i/o virtualment.</p>		
--	--	--	--